

Dubový hrdina

V dalekém kraji mezi kopci byla vesnice. Kolem voněly louky, údolím se klikatila říčka a v hustých lesích čekala na setmění divoká zvěř. Lidé se tu měli dobře, jen jedině jim nedalo klidně spát. Vesnici terorizoval drak. Kde přebýval, kde měl své doupě, nikdo nevěděl. Možná někde blízko, možná daleko, možná vůbec ne na zemi. Každý rok se právě jemu přičítala kdejaká pohroma - podupaná pole, zničené chalupy, ztracené děti. Na kraji vesnice byl domek, ve kterém žil tesař se svou ženou. Měli jednoho syna. Nikdo mu neřekl jinak než Kim. Kim byl šikovný – stíhal pomáhat doma i toulat se v okolí. Lesy kolem vesnice znal moc dobře, neztratil by se v nich ani potmě. Jen do jednoho mu zakazovali chodit. Do temného lesa u skal. Říkalo se, že právě tady ve skalách možná sídlí hrozný drak. V posledních letech jej však Kim ani nikdo jiný neviděl.

Každé jaro se odehrávala ve vesnici velká slavnost, při které Rada starších vždy vybrala jednoho mladíka z vesnice k udobření zlého draka. Rada starších vyhlásila jméno. Pro vybraného mladíka to byla velká čest, stejně i pro jeho rodinu. Celou noc se pak oslavovalo, pilo, tančilo až do rozbřesku. Mladíka, kterého ještě v noci vyprovodili k lesu darovat drakovi, už nikdy nikdo neviděl. Stal se hrdinou. Jeho tvář byla pak navždy vyryta do kmene dubu, ke kterému ho všichni vesničané přicházeli uctívat. Za vesnicí už byla celá alej dubových hrdinů.

Když toho roku nastal večer jarní oslavy, připravoval se na ni i Kim. Matka jej políbila a popřála mu štěstí. Když zapadlo slunko za obzor, muzika začala hrát, víno teklo proudem. Mladíci sepnutí v pevný kruh tančili divoce okolo ohně. Kolem půlnoci vystoupil stařešina. Plameny mu osvětlovaly tvář, když prohlásil, že vesnici toto jaro zachrání Kim. V Kimovi to škublo. Nic takového nečekal. Dostal na hlavu věnec z březových větvíček. Myslel na to, jak má rád svoji rodinu, lesy, louky, slunko. Nebude mu to všechno chybět? Chtěl se stát mlčenlivým hrdinou v dubové aleji? Když ho vyprovodili k lesu a on zůstal sám. Chvíli čekal, a pak se tajně vrátil nazpět do vesnice. Vkradl se do otcovy dílny, vzal velkou sekeru a zmizel zase v lese. Do rána se na dalším dubu objevila Kimova tvář. Byl překrásný. Vypadal jako opravdový hrdina. Jeho rodiče jako první přinesli do dubové aleje dary a květiny. Byli na Kima pyšní. Ostatní jim blahopřáli, že právě jejich syn se stal hrdinou, který svou obětí zachránil celou vesnici.

Za několik dní se v noci na náměstí objevila postava mladíka. Byl vyhublý a zbědovaný. Měl v ruce sekeru a šel přímo k Radě starších. Lidé na něj zírali a byli zmatení. Pak někdo v mladíkovi poznal Kima. Lidé nemohli uvěřit svým očím. „To je Kim? Co tu dělá? Co s námi bude? Drak se jistě pomstí a potkají nás mnohem horší pohromy!“ Ale Kim se usmíval: „Drak se nepomstí! Zabil jsem ho.“ „Zabil? Ty jsi zabil draka? To není možné“ Rada starších se sešla a radila se, co bude dál. Věc byla vážná, museli rozhodnout, co udělají s Kimem. Hlavní stařešina pak celé vesnici ohlásil: “Přijmout Kima za

hrdinu je nebezpečné. Nabouralo by to tradici celé vesnice. Hrdinové, jako je Kim, jsou nevyzpytatelní. Teď jej nepotřebujeme.” A co Kim? Ten zmizel ještě téhož dne. Říkalo se, že se možná utopil v bažinách, že jej možná roztrhala divoká zvěř. Kdo ví. Drak se už však nikdy neobjevil a postupem času se na něj zapomělo stejně jako na Kima. Dubové idoly však zůstaly v aleji stát ještě dlouhá léta. Lidé je však uctívali méně a méně, až jednoho dne k nim přestali chodit úplně. Alej zarostla a tváře hrdinů zčernaly k nepoznání.

Konec příběhu mi, jako dítěti, které vyrostlo na českých pohádkách, které mají všechny dobrý a poučný konec, nejde na rozum. Celá pointa, jak už jsem v jednotlivých komentářích neznačila, je nepochopitelná a nemá poučný charakter, tak jako by měla každá správná bajka mít (pokud se dá nazvat bajkou?). Pokud je vesnice ohrožována drakem, měl by příběh skončit tak, že se Kim za velké slávy vrátí zpět a jako správný hrdina (v tomto případě ten hlavní) oznámí vesnici, že draka zabil a všichni budou šťastní a budou se radovat, že se zbavili takovéto hrozby. Oproti tomu má bajka konec, který naopak poukazuje na skutečnost, že Rada starších si možná uvědomuje, že dračí hrozba není tak úplně reálná, ale pravidelné obětování mladíků a vůbec vysvětlení pohrom, které se ve vesnici přirozeně dělí, se jim hodí a dává životu ve vesnici smysl. To ze všeho nejvíce vyplývá z výroku, který jsem označila třetím komentářem.

Dva nápadníci (búrská bajka)

Část 1.

Jeden náčelník měl krásnou dceru a ta jsem jmenoval Sangba. Každému se líbila, ale ze všech nejvíc po ni toužili dva mladíci, kteří se jmenovali Njila a Sefu. Každý z nich šel za náčelníkem a žádal o Sangbinu ruku. Sangba na to neříkala nic a náčelník nevěděl, kterému ji má dát za ženu. Nakonec si oba mladíky zavolal a řekl jim: „Nemohu se rozhodnout, který z vás by byl pro Sangbu lepším manželem. Myslím si však, že by si měla vzít dobrého lovce. Tak tedy jděte do lesa, a snažte se ulovit živou antilopu. Kdo z vás ji chytí a přivede sem, bude zajisté dobrý lovec a může se oženit se Sangbou.

Část 2.

Mladíci ho poslechli a odešli do lesa. Ale to víte, chytit živou antilopu, to není jen tak. Zkoušeli to všelijak, ale zvíře, po kterém šli, pokaždé uteklo. „Tohle nemá smysl,“ řekl po řadě pokusů starší a rozvážný Sefu. „Budu se honit za zvěří jako blázen a ona mi pokaždé uteče.“ A tak se raději posadil na strom a ve stínu pěkně odpočíval.

Ani Njila dlouho neměl úspěch, ale stále si říkal, že jednou se to přece musí podařit. To by tak hrálo, abych tu živou antilopu nechytil, myslel si. Umínil si, že stůj co stůj vytrvá a získá krásnou Sangbu za

manželku. Neznal chvíli oddechu a pořád přebíhal z místa na místo, až opravdu jednou živou antilopu chytil – svázal ji a vítězoslavně ji přivedl k náčelníkovi. Dostavil se i Sefu, ale s prázdnou.

Část 3.

A teď si určitě myslíte, že ten náčelník měl snadné rozhodování. Chtěl pro Sangbu dobrého lovce a Njila se náležitě osvědčil. Jenže náčelník ještě váhal, komu má dceru dát. Svolal proto Rada kmenových starších a řekl jim: „Mám pro svou dceru dva nápadníky. Řekl jsem jim, ať jdou do lesa a pokusí se chytit živou antilopu, poslechli mě, šli do lesa a snažili se jí ulovit. Jeden z nich, Sefu, věděl, jak je to nesnadné a tak svého úsilí po čase zanechal a vrátil se s nepořízenou. Ten druhý Njila byla odhodlán ulovit živou antilopu za každou cenu, i kdyby si měl za ní nohy uběhat. Neznal chvíli odpočinku. Honil se za antilopami tak dlouho, až chytil jednu živou. Máme jí tu před sebou. Víte, že ten, kdo si vezme Sangbu za ženu, bude po mě novým náčelníkem. A protože jsem už starý, musíte vy, starší mého kmene, rozhodnout, který z těchto dvou nápadníků Sangbu dostane: Njila nebo Sefu?“

Část 4.

Starší se dlouho radili. Hovořili o tom, že Njila má pevnou vůli, že Sangbu nesmírně miluje a že musel vynaložit obrovské úsilí, než chytil živou antilopu. Hovořili o tom, že Sefu po prvních nezdarech přestal honit antilopu, jakoby mu méně záleželo na tom, stane-li se Sangba jeho ženou. Nakonec po té dlouhé poradě starší Njilovi řekli, že je velmi odhodlaný, že je schopen všeho. Že když si postaví hlavu, nikdo s ním nehne. Takový muž, prohlásili starší, by asi Sangbu bil. Naproti tomu Sefu je povolnější, neprosazuje tolik svou vůli za všech okolností a bude tedy dbát rad, které mu jako budoucímu náčelníkovi bude dávat Rada starších. A protože bude mírnější i vůči Sangbě, starší rozhodli, aby si ji vzal.

K samotným částem textu nemám žádné komentáře, zdá se mi naprosto logický až na samotný konec bajky. Náčelník jasně řekl, že kdo má dostat jeho dceru, měl by být dobrým lovcem, což také ze slibu: „Kdo z vás ji chytí a přivede sem, bude zajisté dobrý lovec a může se oženit se Sangbou.“ vyplývá. Proto bych čekala, že po svém vynaloženém úsilí, aby byla princezna jeho, dostane Sangbu za ženu Njila. Když však dal král věc na posouzení starším, ti rozhodli, že Njilovo odhodlání by mohlo značit jeho sklony k násilí – což sice může být po zamyšlení nad mladíkovo náturu pravda, do poučné bajky to však nepatří, a bajka pak ztrácí svůj smysl. Spravedlivý konec by byl, kdyby náčelník svá slova dodržel. Jediné vysvětlení, proč takto příběh nekončí, mě napadá, že dané myšlenkové pochody mohou být typické pro kulturu, kde vzniknul, proto se liší od toho mého „ideálního konce“, protože lidské hodnoty vnímám rozdílně.